

Barbara Zyzda

(Uniwersytet Wrocławski)

***Wybrane aspekty współpracy finansowej jednostek samorządu terytorialnego
z organizacjami pozarządowymi***

ABSTRACT

The local government and non-governmental organizations financial cooperation – selected aspects.

Accomplishment of public tasks assigned to the local government units is based, to a great extent, on the cooperation with the non-governmental organizations. They constitute the crucial element of civil society and enable to realize the needs of particular group. The effects of such cooperation depends mainly on the financial capabilities of local government entities and the ways of transferring the financial means to the non-governmental organizations. The article is an attempt of demonstrating the most popular forms of financial cooperation including especially the donations and the non-competitive procedure.

Słowa kluczowe: organizacje pozarządowe, zadania publiczne, finansowanie, jednostki samorządu terytorialnego

Wprowadzenie

Funkcjonowanie organizacji pozarządowych to istotny element współczesnego społeczeństwa obywatelskiego. Szczególne znaczenie przypisywane jest współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi, której celem jest efektywne realizowanie zadań publicznych. Mówienie o skuteczności takiej współpracy jest możliwe jedynie w kontekście ukazania form finansowania działalności organizacji pozarządowych wykonujących zadania publiczne przez jednostki samorządu terytorialnego. W niniejszym opracowaniu przedstawione zostaną podstawowe formy finansowania organizacji pozarządowych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Organizacje pozarządowe (ang. *non governmental organizations*), III sektor (*third sektor*), organizacje non-profit (*non profit organizations*) to tylko niektóre określenia używane przez międzynarodowe instytucje dla odróżnienia ich od instytucji administracji publicznej i sektora prywatnego¹. Cechą charakterystyczną dla tej kategorii organizacji jest niedziałanie w celu osiągnięcia zysku, a zatem zyski z prowadzonej działalności nie mogą być dystrybuowane pomiędzy członków organizacji, jej założycieli i pracowników, co jednak nie oznacza całkowitego zakazu prowadzenia przez nie działalności gospodarczej².

Omówienie finansowych aspektów współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi wymaga odniesienia się do funkcjonujących w krajowym ustawodawstwie definicji działalności pożytku publicznego oraz definicji organizacji pozarządowej. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie³ działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie⁴. W tym samym artykule u.d.p.p. została zawarta definicja organizacji pozarządowej, w myśl której mogą nią zostać osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, które spełniają enumeratywnie określone przesłanki: nie są jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi oraz nie działają w celu osiągnięcia zysku. Ustawodawca zastrzega jednak, że przepisy dotyczące działalności pożytku publicznego nie mają zastosowania do partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych i fundacji utworzonych przez partie polityczne⁵.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie przewiduje w art. 11 możliwość powierzenia wykonywania zadań publicznych organizacjom pozarządowym. Należy jednak podkreślić rozróżnienie na odpłatną i nieodpłatną działalność pożytku publicznego. Działalność nieodpłatna, uregulowana w art. 7 u.d.p.p., występuje w sytuacji,

¹ J. Blicharz, A. Huchla, *Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 30.

² J. Kosowski, *Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi*, Warszawa 2013, s. 11.

³ Tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 239, dalej jako u.d.p.p.

⁴ T. Kasprzak, *Formy współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych*, [w:] *Państwo a trzeci sektor. Prawo i instytucje w działaniu*, M. Rymśza, G. Makowski, M. Dudkiewicz (red.), Warszawa 2007, s. 225.

⁵ M. Supera-Markowska, *Podstawy prawne...*, dz. cyt., s. 51.

gdy za działalność prowadzoną przez organizację pozarządową lub podmiot z nią zrównany w sferze zadań publicznych, nie jest pobierane wynagrodzenie⁶. Z działalnością odpłatną mamy do czynienia w przypadku, gdy wyżej wskazane podmioty pobierają za nią wynagrodzenie oraz w sytuacji sprzedaży towarów i usług wytwarzanych lub świadczonych przez osoby bezpośrednio korzystające z działalności pożytku publicznego (art. 8 ust. 1 u.d.p.p.). Przychód z odpłatnej działalności pożytku publicznego może służyć jedynie prowadzeniu działalności pożytku publicznego⁷.

Sfera zadań publicznych wykonywanych przez organizacje pozarządowe obejmuje m. in. pomoc społeczną, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób; udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej; działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; działalność charytatywną; działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego; działalność na rzecz osób niepełnosprawnych; działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn; działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym; kulturę, sztukę, ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego; ekologię i ochronę zwierząt oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego; przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym⁸.

Organizacje pozarządowe na przykładzie fundacji i stowarzyszenia

Sektor organizacji pozarządowych charakteryzuje się pluralizmem form prawnych, jednak najczęściej występującymi organizacjami trzeciego sektora współpracującymi z administracją publiczną w wykonywaniu jej zadań są fundacje i stowarzyszenia⁹.

Fundacje i stowarzyszenia są niezwykle ważnymi elementami społeczeństw współczesnych państw demokratycznych, a ich funkcjonowanie jest urzeczywistnieniem wyrażonej w art. 12 Konstytucji RP, zasady społeczeństwa obywatelskiego¹⁰. Fundacja jest podstawową kategorią organizacji pozarządowej, której celem, zgodnie z ustawą z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach¹¹, jest realizacja celów społecznie lub gospodarczo użytecznych, w szczególności takich jak: ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz

⁶ P. Staszczuk, *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 114.

⁷ M. Supera-Markowska, *Finansowanie organizacji pozarządowych*, Warszawa 2015, s. 51.

⁸ J. Blicharz, A. Huchla, *Ustawa...*, dz. cyt., s. 65.

⁹ M. Supera-Markowska, *Podstawy prawne tworzenia i funkcjonowania organizacji pozarządowych*, Warszawa 2015, s. 20.

¹⁰ J. Blicharz, *Fundacje. Wybrane zagadnienia*, Wrocław 2016, s. 28.

¹¹ Tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. Nr 40.

opieka nad zabytkami. Działalność fundacji powinna być adresowana do osób spoza organizacji. Celem fundacji nie jest zrzeszenie jej członków¹².

Sytuacja prawna stowarzyszeń została uregulowana w ustawie z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach¹³. W art. 2 ust. 1 ustawodawca wskazał, że stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym i trwałym zrzeszeniem w celach niezarobkowych¹⁴. W myśl nowelizacji z dnia 20 maja 2016 r.¹⁵, stowarzyszenie może być założone przez co najmniej siedem osób, które uchwalają statut stowarzyszenia, wybierają komitet założycielski i władze stowarzyszenia.

Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi jest nierozdzielnie związana z pojęciem zadania publicznego i stanowi realizację konstytucyjnej zasady pomocniczości, zakładającej, że organy państwowe angażują się wyłącznie tam, gdzie podmioty niepubliczne, obywatele i organy niższych rządów nie są w stanie skutecznie realizować określonych zadań i tylko w zakresie, jaki jest konieczny do ich realizacji¹⁶. W sytuacji gdy zadanie publiczne może zostać wykonane przez podmiot niepubliczny, to organ administracji odpowiedzialny za to zadanie, powinien zlecić jego wykonanie i zapewnić finansowanie¹⁷. Współpraca i działalność na rzecz organizacji pozarządowych została ujęta w art. 7 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹⁸ jako zadanie własne gminy oraz w art. 4 ust. 1 pkt 22 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym¹⁹ jako zadanie własne powiatu.

Sposoby finansowania organizacji pozarządowych

Aby realizować swoje cele statutowe, organizacje pozarządowe muszą zgromadzić odpowiednie środki finansowe. Powszechnie wyróżnia się finansowanie bezpośrednie, do którego zalicza się takie formy finansowania jak: składki członkowskie, zgromadzenie majątku założycielskiego, darowizny, wpływy z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, sponsoring, spadki i zapisy, loterie, środki z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, zbiórki publiczne, działalność gospodarczą, dotacje, kapitał żelazny, pożyczki, kredyty, crowdfunding oraz finansowanie pośrednie – wolontariat,

¹² R. Barański, A. Olejniczak, *Fundacje i stowarzyszenia. Współpraca organizacji pozarządowych z administracją publiczną*, Warszawa 2014, s. 2.

¹³ Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.

¹⁴ Suski P., *Stowarzyszenia i fundacje*, Warszawa 2011, s. 54.

¹⁵ Dz. U. z 2015 poz. 1393.

¹⁶ R. Barański, A. Olejniczak, *Fundacje..*, dz. cyt., s. 201.

¹⁷ M. Supera-Markowska, *Podstawy prawne..*, dz. cyt., s. 51.

¹⁸ Dz. U. z 2016 r. poz. 446.

¹⁹ Dz. U. z 2015 r. poz. 1445.

zwolnienia podatkowe i otrzymywanie nieruchomości publicznych²⁰. W artykule zostaną omówione jedynie formy finansowania zapewniane organizacjom pozarządowym przez jednostki samorządu terytorialnego.

Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji zadań publicznych może przybierać różne formy, odpowiednio do zakresu terytorialnego działania organów administracji publicznej²¹. Należy wskazać wśród nich: zlecenie realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie; wzajemne informowanie o planowanych kierunkach działalności; konsultowanie projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji; tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym; umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej oraz umowy partnerskie (art. 5 ust. 2 pkt 1-7 u.d.p.p.)²². Kooperacja jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych powinna opierać się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności²³.

Zgodnie z art. 16 u.d.p.p., organizacje pozarządowe przyjmujące zlecenie realizacji danego zadania publicznego, zobowiązują się je wykonać w zakresie i na zasadach określonych w zawartej umowie o powierzenie zadania lub o wsparcie realizacji zadania, natomiast organ administracji publicznej zobowiązuje się do przekazania odpowiednich środków na realizację tego zadania, w formie dotacji²⁴. Przekazanie realizacji zadań publicznych odbywa się w drodze umowy zawieranej pomiędzy jednostką samorządu terytorialnego a organizacją pozarządową, po uprzednim przeprowadzeniu konkursu ofert²⁵. Najczęściej występującym sposobem finansowania zadań publicznych wykonywanych przez organizacje pozarządowe jest dotacja.

Dotacje są transferami środków publicznych o charakterze nieodpłatnym i bezzwrotnym, przeznaczonymi na ściśle określony cel²⁶. Organizacje pozarządowe mogą otrzymać dwa rodzaje dotacji – na podstawie art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. e u.f.p. ustawy z dnia 27

²⁰ S. Liżewski, *Źródła finansowania NGO. Jak zgromadzić środki finansowe niezbędne do realizacji zadań statutowych organizacji pozarządowej*, Warszawa 2016, s. 4.

²¹ Zob. M. Wenclik, *Współpraca samorządu i III sektora – model współpracy*, [w:] *Formy współdziałania jednostek samorządu terytorialnego*, B. Dolnicki (red.), Warszawa 2012, s. 340.

²² A. Ceglarski, *Organizacje pożytku publicznego*, Warszawa 2005, s. 18.

²³ J. Blicharz, A. Huchla, *Ustawa...*, dz. cyt., s. 55.

²⁴ A. Ostrowska, *Wykonanie ustawy budżetowej*, [w:] E. Ruśkowski, J. M. Salachny (red.), *Finanse publiczne. Komentarz praktyczny*, Gdańsk 2014, s. 696.

²⁵ J. Blicharz, *Udział polskich organizacji pozarządowych w wykonywaniu zadań administracji publicznej*, Wrocław 2005, s. 98.

²⁶ R. Kowalczyk, *Dotacje celowe*, [w:] R. Mastalski, E. Fojcik-Mastalska (red.), *Prawo finansowe*, Warszawa 2013, s. 477.

sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁷ – dotację z budżetu państwa finansującą lub dofinansowującą zadania zlecone do realizacji organizacjom pozarządowym, oraz dotację celową z jednostek samorządu terytorialnego, udzielaną na podstawie art. 221 ust. 1 u.f.p. podmiotom niezaliczanym do sektora finansów publicznych i nie działającym w celu osiągnięcia zysku, na cele publiczne związane z realizacją zadań tej jednostki oraz na dofinansowanie inwestycji związanych z realizacją tych zadań.

Należy zauważyć, że u.f.p. w art. 221 ust. 2 w zakresie zlecenia zadania i udzielenia dotacji odsyła do u.d.p.p., jeśli jednak dane zadanie nie jest określone ustawowo, to zlecenie jego realizacji i dotowanie będzie odbywać się na podstawie umowy jednostki samorządu terytorialnego z danym podmiotem. Oznacza to, że dotacje z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dla organizacji pozarządowej udzielane w trybie przepisów u.f.p. będą możliwe tylko, gdy dane zadanie wskazane w u.d.p.p. jest jednocześnie zadaniem jednostki samorządu terytorialnego wskazanym w odpowiedniej ustawie ustrojowej. W pozostałych (jednak nielicznych) przypadkach, gdy zadanie wykracza poza ustawowy zakres, zlecenie realizacji zadania i udzielenie dotacji będzie odbywać się na podstawie umowy pomiędzy jednostką samorządu terytorialnego i organizacją pozarządową. Umowa powinna określać szczegółowy opis zadania; cel na jaki dotacja została przyznana; termin wykonania; wysokość dotacji i tryb płatności; termin wykorzystania dotacji; tryb kontroli wykonywania zadania; termin i sposób rozliczenia udzielonej dotacji oraz termin zwrotu niewykorzystanej części dotacji (art. 221 ust. 3 u.f.p.)²⁸.

Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, samodzielnie, w drodze uchwały, mając na uwadze zapewnienie jawności postępowania o udzielenie dotacji i jej rozliczenia, określa tryb postępowania o udzielenie dotacji, sposób jej rozliczania i sposób kontroli wykonywania zleconego zadania. Jak zauważa M. Supera-Markowska, organizacje pozarządowe mogą otrzymać od jednostki samorządu terytorialnego dotację, jeśli będzie ona przeznaczona na cele publiczne związane z realizacją zadań danej jednostki samorządu, jak również dotacja może być przekazana na dofinansowanie inwestycji związanej z realizacją takich zadań²⁹.

Współpraca organów administracji publicznej z podmiotami trzeciego sektora może przybrać także formę wsparcia realizacji zadań publicznych przez organizację pozarządową³⁰.

²⁷ Dz. U. Nr 157 poz. 1240 ze zm., dalej u.f.p.

²⁸ Zob. *Partnerstwo społeczne na poziomie lokalnym i regionalnym. Rola organizacji pozarządowych*, K. Gilejko, B. Błaszczuk (red.), Pułtusk 2009, s. 90.

²⁹ M. Supera-Markowska, *Finansowanie...*, dz. cyt., s. 23.

³⁰ R. Barański, A. Olejniczak, *Fundacje...*, dz. cyt., s. 230.

W przypadku zlecenia realizacji zadania publicznego w formie powierzenia – organ administracji publicznej przekazuje środki na pokrycie całości kosztów realizacji zadania, natomiast w przypadku wsparcia realizacji zadania publicznego, dotowany otrzymuje dofinansowanie w wysokości określonej umową³¹.

Oprócz dotacji celowych na realizację zadań publicznych, organizacje pozarządowe mogą otrzymywać również dotacje z budżetu jednostki samorządu terytorialnego na realizację innych przedsięwzięć, niemieszczących się w sferze zadań publicznych³².

Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o zlecenie im przez organ administracji publicznej realizacji zadania publicznego i udzielenie na ten cel dotacji celowej. Co istotne, zgodnie z art. 12 ust. 1 u.d.p.p., organizacje pozarządowe i podmioty z nim zrównane, mogą samodzielnie złożyć wnioski o realizację zadania publicznego wykonywanego dotychczas przez organy administracji publicznej. Wówczas organ administracji publicznej rozpatruje celowość realizacji danego zadania przez organizację pozarządową i jeśli uzna ją za celową, informuje wnioskodawcę o trybie zlecenia zadania publicznego i terminie ogłoszenia otwartego konkursu ofert. Oznacza to, że organizacja, która wnioskowała o realizację zadania publicznego nie staje się jego wykonawcą, może jednak wziąć udział w otwartym konkursie ofert wraz z innymi podmiotami określonymi w u.d.p.p. Organ administracji publicznej jest zobowiązany do zamieszczenia ogłoszenia o otwartym konkursie ofert z co najmniej 21-dniowym wyprzedzeniem. Ogłoszenie takie powinno zostać opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej, w siedzibie oraz na stronie internetowej organu administracji publicznej. Złożone oferty są opiniowane przez powołaną komisję konkursową, która ocenia je uwzględniając m.in. możliwość realizacji danego zadania publicznego przez organizację pozarządową, przedstawioną kalkulację kosztów, proponowaną jakość wykonania zadania czy kwalifikacje osób, które mają uczestniczyć w wykonaniu danego zadania³³. Podmiot, który wygra otwarty konkurs ofert zawiera z organem administracji publicznej umowę w formie pisemnej. Zlecenie realizacji zadania publicznego organizacjom pozarządowym jest możliwe o ile zadanie to mieści się w kompetencji organu administracji publicznej, a organizacja prowadzi działalność statutową w danej dziedzinie.

W obu przypadkach tryb przekazania dotacji jest ściśle określony w art. 150 i art. 151 u.f.p. i odbywa się na podstawie umowy zawartej z dysponentem części budżetowej zlecającej organizacji pozarządowej wykonanie zadania. Umowa taka powinna określać szczegółowy

³¹ P. Suski, dz. cyt., s. 440.

³² R. Barański, A. Olejniczak, *Fundacje...*, dz. cyt., s. 230.

³³ M. Supera-Markowska, *Finansowanie...*, dz. cyt., s. 27.

opis zadania, jego cel i termin wykonania, wysokość udzielonej dotacji, termin wykorzystania dotacji, termin i sposób rozliczenia dotacji, termin zwrotu niewykorzystanej dotacji oraz tryb kontroli wykonania zadania. Charakter umowy dotacyjnej o wykonanie określonego zadania publicznego jest niejednorodny. Z jednej strony umowa taka ma pewne cechy umowy cywilnoprawnej, z drugiej jednak, jest nierozzerwalnie związana z prawem finansowym, gdyż dotyczy aktu prawa publicznego w formie udzielenia dotacji³⁴.

Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego w pewnych przypadkach może zlecić realizację zadania publicznego bez przeprowadzenia otwartego konkursu ofert, w trybie tzw. małych zleceń. Taką sytuację ustawodawca przewidział w art. 19a u.d.p.p., gdzie wskazano, że zadanie publiczne o charakterze lokalnym lub regionalnym może zostać przekazane do realizacji organizacji pozarządowej lub podmiotom zrównanym z organizacjami pozarządowymi, przy spełnieniu następujących warunków: wysokość finansowania lub dofinansowania zadania publicznego nie przekracza kwoty 10 000 zł zaś termin realizacji nie jest dłuższy niż 90 dni³⁵. Jednocześnie ustawodawca zastrzega, że łączna kwota przekazana w danym roku kalendarzowym w uproszczonym trybie temu samemu podmiotowi nie może być wyższa niż 20 000 zł. W uproszczonej procedurze zlecenia realizacji zadań publicznych, organizacja pozarządowa przedstawia organowi wykonawczemu jednostki samorządu terytorialnego ofertę realizacji danego zadania publicznego³⁶. Organ ten w terminie siedmiu dni roboczych decyduje o celowości tego zadania, a następnie zamieszcza przedstawioną ofertę na okres siedmiu dni w Biuletynie Informacji Publicznej, w siedzibie oraz na stronie internetowej organu. Jeśli w tym czasie nie zostaną zgłoszone ewentualne uwagi do oferty, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego zawiera umowę o wsparcie lub powierzenie realizacji zadania publicznego z organizacją pozarządową. W trybie tym może zostać rozdysponowanych nie więcej niż 20% dotacji zaplanowanych w danym roku budżetowym na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe³⁷.

Tryb małych zleceń ma umożliwić uproszczoną procedurę przekazywania środków organizacjom pozarządowym w przypadkach jednorazowych przedsięwzięć lub w sytuacji spontanicznych potrzeb. Pojawiają się jednak głosy sceptyczne, wskazujące na zbyt

³⁴ A. Ostrowska, *Wykonanie ustawy budżetowej*, [w:] E. Ruśkowski, J. M. Salachny (red.), *Finanse publiczne. Komentarz praktyczny*, Gdańsk 2014, s. 698.

³⁵ M. Supera-Markowska, *Finansowanie...*, dz. cyt., s. 28.

³⁶ M. Furdzik, T. Kucharski, M. Trojak, *Propozycje zmian w systemie finansowania organizacji pozarządowych w Polsce*, [w:] *System finansowania organizacji pozarządowych w Polsce*, S. Mazur, A. Pacut (red.), Kraków 2015, s. 98.

³⁷ Tamże, s. 99.

rygorystyczne ograniczenia czasowe (do 90 dni) i kwotowe (do 10 tys. zł) oraz nieprecyzyjne brzmienie przepisów dotyczących ustalania podstawy obliczania limitu dofinansowań.

Podsumowanie

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz świadomości społecznej wiąże się z zintensyfikowanymi działaniami organizacji pozarządowych, które przejmują zadania publiczne wykonywane dotąd przez jednostki samorządu terytorialnego. Realizacja zadań publicznych przekazywanych organizacjom pozarządowym może być skuteczna jedynie w systemie odpowiedniego finansowania. Wciąż najbardziej popularną metodą transferowania środków są dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego, widać jednak tendencję do tworzenia uproszczonych form współpracy finansowej, takich jak tryb małych zleceń, w szczególności w ramach drobnych przedsięwzięć lokalnych czy w sytuacjach niespodziewanych potrzeb. Uzyskanie środków publicznych w ramach współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi uzależnione jest od spełnienia ściśle określonych kryteriów i podlega dyscyplinie finansów publicznych. Wydaje się jednak, że kierunek przekazywania kolejnych zadań publicznych w ręce organizacji pozarządowych jest w pełni uzasadniony. Organizacje pozarządowe dzięki elastycznemu i łatwo dostosowującemu się do stale zmieniających się warunków działaniu, są ogromnym potencjałem społecznym. Wypracowanie skutecznych mechanizmów współpracy finansowej jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych jest warunkiem partnerskiej współpracy przy osiągnięciu wspólnych celów.

Bibliografia

- Barański R., Olejniczak A., *Fundacje i stowarzyszenia. Współpraca organizacji pozarządowych z administracją publiczną*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2014.
- Blicharz J., *Udział polskich organizacji pozarządowych w wykonywaniu zadań administracji publicznej*, Kolonia Limited, Wrocław 2005.
- Blicharz J., Huchla A., *Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Komentarz*, Wolters Kluwer SA, Warszawa 2008.
- Blicharz J., *Fundacje. Wybrane zagadnienia*, E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2016.
- Ceglarski A., *Organizacje pożytku publicznego*, Warszawa 2005.
- Furdzik M., Kucharski T., Trojak M., *Propozycje zmian w systemie finansowania organizacji pozarządowych w Polsce*, [w:] *System finansowania organizacji pozarządowych w Polsce*, S. Mazur, A. Pacut (red.), Kraków 2015.

- Gilejko K., Błaszczuk B. (red.), *Partnerstwo społeczne na poziomie lokalnym i regionalnym. Rola organizacji pozarządowych*, Pułtusk 2009.
- Kasprzak T., *Formy współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych*, [w:] *Państwo a trzeci sektor. Prawo i instytucje w działaniu*, M. Rymśza, G. Makowski, M. Dudkiewicz (red.), Warszawa 2007.
- Kosowski J., *Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi*, Warszawa 2013.
- Liżewski S., *Źródła finansowania NGO. Jak zgromadzić środki finansowe niezbędne do realizacji zadań statutowych organizacji pozarządowej*, Warszawa 2016.
- Mastalski R., Fojcik-Mastalska E. (red.), *Prawo finansowe*, Warszawa 2013.
- Staszczuk P., *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz*, Warszawa 2013.
- Ruśkowski E., Salachny J. M. (red.), *Finanse publiczne. Komentarz praktyczny*, Gdańsk 2014.
- Supera-Markowska M., *Finansowanie organizacji pozarządowych*, Warszawa 2015.
- Supera-Markowska M., *Podstawy prawne tworzenia i funkcjonowania organizacji pozarządowych*, Warszawa 2015.
- Suski P., *Stowarzyszenia i fundacje*, Warszawa 2011.
- Wenclik M., *Współpraca samorządu i III sektora – model współpracy*, [w:] *Formy współdziałania jednostek samorządu terytorialnego*, B. Dolnicki (red.), Warszawa 2012.